

BASICS BEATRIX

EGYBEN VAGY KÜLÖN?

A VIDÉKI MÚZEUMOK IPARMŰVÉSZETI
GYŰJTEMÉNYEI

IA vidéki múzeumok iparművészeti gyűjteményeiről írni szándékozó szerző, mielőtt a konkrét témához érne, számos múzeumi alapproblémával szembesül: a gyűjtés módja, a műfajok gazdagsága és magának a múzeumnak a története, a történetiség és kortárs fogalmának tisztázása – ez csak néhány példa a kutatásra és megoldásra váró fogalmak közül.

műipar kifejezést alkalmazták

IAz iparművészet elnevezés helyett a 19. század közepén, második felében a magyar nyelvben a műipar kifejezést alkalmazták. Az 1851-ben megrendezett londoni világi kiállítás alkalmával fogalmazódott meg, hogy fontos lenne a műipari termékek színvonalának emelése, mivel egyre inkább elterjedtek a kézműipari helyett gyáripari előállítású, alacsony színvonalú, művészi igényesség nélküli tömegtermékek. Megoldásként kiállítások szervezése, majd a műiparnak szentelt múzeumok alapítása tűnt a legalkalmasabbnak. Európában a két legkorábbi és legjelentősebb múzeum az 1857-ben létrehozott londoni South Kensington Museum (ma Victoria and Albert Museum), valamint az 1864-ben alapított bécsi Österreichisches Museum für Kunst und Industrie volt. Magyarországon Rómer Flóris kezdeményezte egy hazai ipaművészeti múzeum létrehozását 1868-ban. 1871-ben bizottság jött létre az Országos Iparegyesület és az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tagjaiból, és elkészült a tervzet a múzeum alapítására. Jóllehet a gyűjtemény gyarapodott, az Iparművészeti Múzeum épülete csak 1896 októberére készült el.

kiállítások szervezése, majd a műiparnak szentelt múzeumok alapítása

Rómer Flóris kezdeményezte egy hazai ipaművészeti múzeum létrehozását 1868-ban

az Iparművészeti Múzeum épülete csak 1896 októberére készült el

IAmint láthattuk, az elnevezés kezdetben eltért a maitól, érdemes megnézni azt is, mit tartunk jelenleg iparművészetnek. Ha lexikonszócikkeket vagy wikipédia-leírást olvasunk, mindegyik meglehetősen szűkszavúan fogalmaz, mind magyarul, mind idegen nyelven. „Használati és dísz tárgyak, művészi igényű és technikájú kivitelezéssel” a magyar leírás szerint, angolul már valamivel árnyaltabb a megfogalmazás:

a dizájn és díszítés alkalmazása mindennapi tárgyainkon, hogy tetszetőssé tegyük őket. Felsorolást kapunk az iparművészeti ágakról, valamint említés történik a népművészettel és a képzőművészettel való kapcsolatról. A felsorolás megegyezik az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Tanoda 1880-as évekbeli órarendjének tárgyaival, a „szakosztályokkal”.

¶ A vidéki múzeumok többsége közvetlenül alapításukat követően kezdett el iparművészeti tárgyakat gyűjteni. Mivel ezek a múzeumok a saját régiójukban afféle „kis nemzeti múzeum”-okként jöttek létre és működtek, a gyűjtési elvek és a gyűjtemények szerkezete is a Nemzeti Múzeum 19. századi mintáját követte, azét az időszakét, amely megelőzte a szakmúzeumok kiválását. A legritkább esetben különült el az iparművészeti anyag teljesen önálló gyűjteményként, általában valamely más kollekciónak részét képezte, és ez sok helyen a múzeomalapítás óta így maradt, azt nem is említve, hogy a kezdetektől a mai napig ritkán kapott az iparművészeti anyag állandó bemutatót vagy akár időszakos tárlatokat ezekben a múzeumokban, néhány speciális kivételtől eltekintve. Számos vidéki múzeum, de elsősorban a mai megyei hatókörű városi múzeumok rendelkeznek iparművészeti kollekciónal.

¶ A szegedi Móra Ferenc Múzeum például önálló egységként kezeli iparművészeti gyűjteményét, amelynek első tárgyát, egy polgárőr százados 1849-es tarsolyát 1883 augusztusában vették leltárba. A múzeum elsősorban a helyi iparosok tárgyait gyűjtötte – bútorokat, céhládákat és zászlókat, fegyvereket, cégéreket, üvegből készült építészeti elemeket. A gyűjtést tehát főként történeti, helytörténeti szempont vezérelte, a gyarapodás a korai időköt követően inkább esetleges volt, mint tervezett.

¶ A váci Tragor Ignác Múzeum névadó alapítója maga vásárolt jelentős tárgye gyűjtéseket, így például a 18–19. századi órákollekción, amely jelenleg a történeti gyűjtemény része. Ide kerültek a céhek felszámolását követően azok anyagai is. A 20. század folyamán az ajándékozások eredményeképpen még kevésbé különültek el egymástól a gyűjteményrészek, egészen 1968-ig, amikortól már külön leltározták az egyes gyűjteményi egységek anyagát. Nem meglepő azonban a korábbi

a gyűjtési elvek és a gyűjtemények szerkezete is a Nemzeti Múzeum 19. századi mintáját követte

a legritkább esetben különült el az iparművészeti anyag teljesen önálló gyűjteményként, általában valamely más kollekciónak részét képezte, és ez sok helyen a múzeomalapítás óta így maradt

a gyűjtést tehát főként történeti, helytörténeti szempont vezérelte

az ajándékozások eredményeképpen még kevésbé különültek el egymástól a gyűjteményrészek

egységes kezelés, sokáig problémát jelentett – mint ahogy még ma is nemritkán jelent – az egyes gyűjteménytípusok különválasztása. A váci múzeum történeti gyűjteménye legfontosabb műtárgycsoportjainak felsorolásakor is jól érzékelhető ez: legalább harmaduk megegyezik az iparművészeti ágak enciklopédikus felsorolásával. 2016 óta azonban van iparművészeti gyűjteménye is a múzeumnak, a Pannónia Házzal történt összevonás eredményeképpen. A kerámiaanyag Gádor István (1891–1984) felajánlásának köszönhető, hagyatéka Siklósról került Vácra, és állandó kiállításon is megtekinthető egy válogatás. Az öntöttvasgyűjtemény szintén magánfelajánlásból jött létre, Vác városa 2007-ben Berczelly Attila gyűjtőtől vásárolta meg a több mint négyszáz darabos kollekciót, amelynek állandó kiállítása 2012-ben nyílt meg.

az öntöttvasgyűjtemény szintén magánfelajánlásból jött létre

¶ A veszprémi Laczkó Dezső Múzeum esetében a névadó alapító és első igazgató által elindított képzőművészeti kollekciónak egy jelentős kortárs üvegművészeti gyűjtemény, amelynek részleges digitális adatbázisa is elkészült. Így az iparművészeti anyag egy része a képzőművészeti gyűjteménybe került, míg másik hányada a történeti gyűjtemény társanyaga lett. Az ipartörténeti anyag mellett a főúri díszruhák, polgári viseletek, lakástextilek a történeti gyűjtemény részei, míg a 18–19. századi csipkék, hímzések, viseleti darabok és kiegészítőik, legyezők, tarsolyok együttesét már iparművészeti gyűjteményként tartják számon, csakúgy mint a Veszprém megyei kerámia- és üvegyárakból származó tárgyakat, órákat, bútorokat. Az anyag egy része 2011 óta látványraktárban lett elhelyezve.

egy jelentős kortárs üvegművészeti gyűjtemény, amelynek részleges digitális adatbázisa is elkészült

¶ A miskolci Herman Ottó Múzeum első állandó kiállításának két termében mutatkozott be a történeti gyűjtemény, amelynek legjelentősebb részét akkor a nagyteremben kiállított iparművészeti anyag képviselte. Ez a tárgyegyüttes, ahogy a múzeumi szakember megfogalmazta, szinte minden olyan tárgyat is magában foglalt, amelyeket nem tudtak beilleszteni más kollekcióba. A 20. század ötvenes éveiben már a veszélyeztetett egyházi műkincseket is a történeti gyűjteményben helyezték el, amely jelenleg két nagy részre tagolódik: a tárgyi és a dokumentációs gyűjteményre. Az előbbi meglehetősen

a 20. század ötvenes éveiben már a veszélyeztetett egyházi műkincseket is a történeti gyűjteményben helyezték el

A váci Tragor Ignác Múzeum Művészeti Öntörtéves kályhák című új állandó kiállítás a Pannónia Házban

ez az állapot ily módon érzékletesen tükrözi az összes létező teoretikai és muzeológiai problémát

vegyes képet mutat, ide tartozik az enciklopédikus osztályozás szerint az összes iparművészeti tárgycsoport, mi több, a legújabb kori gyűjtemény néven elkülönített anyag, valamint a (Pulszky Károly eszméinek megfelelően) külön kezelt történeti képgyűjtemény. Ez az állapot ily módon érzékletesen tükrözi az összes létező teoretikai és muzeológiai problémát.

- ¶ A győri Rómer Flóris Történeti és Művészeti Múzeum a hazai múzeumi gyakorlatban nem szokatlan módon együtt kezeli a képző- és iparművészeti gyűjteményt. Utóbbi főleg barokk és empire bútorokat, rokokó, szecessziós és eklektikus cserépkályhákat, ötvös- és fémmunkákat, textilművészeti tárgyakat. miniatűröket és pipákat, valamint az újabb hagyatékokból a Barkóczy- és Abád-gyűjtemény bútor-, porcelán- és óntárgyait, sőt távol-keleti és óceániai anyagot, továbbá a Cziráky-gyűjtemény ezüstgarnitúráit, a Váczy Péter-gyűjtemény iparművészet-történeti anyagát tartalmazza. A változatos anyag több része szerepel állandó kiállításon, így például a Kreszta-házban Kovács Margit kerámiái, a Fruhmann-házban a cserépkályha-gyűjtemény anyaga, a Magyar Ispita épületében pedig Váczy Péter kollekcója.
- ¶ A sárvári Nadasdy Múzeum három emeleti szárnyában, illetve tornyában állandó kiállításon bemutatott anyag rendhagyó a vidéki múzeumok között, mivel szorosan kapcsolódik a vár és tulajdonosai történetéhez, és az egykori berendezésből megmaradt kollekciónak jelentős része ennek következtében iparművészeti anyag – bútorok, ötvöstárgyak, órák, szőnyegek, egyéb berendezési tárgyak, valamint önálló üveggyűjtemény és a bajor kincsnek nevezett Wittelsbach-anyag.
- ¶ A székesfehérvári Szent István Király Múzeum olyannyira a képzőművészeti gyűjtemény részének tekinti az iparművészeti anyagot, hogy az előbbi nevének feltüntetésekor ki is hagyja e tényt, jöllehet a Marosi Arnold Látványtárban az anyag egy töredéke megtekinthető.
- ¶ Az egri Dobó István Vármúzeumban nagyrészt a képzőművészeti gyűjteményben található az iparművészeti anyag, bár egy része a történeti gyűjteménybe került. Kerámiák, ónedények, a parádi üvegmanufaktúra termékei, a város patikáinak bútorai és azok felszerelése található a kollekcóban.

Részlet a győri Rómer Flóris Művészeti és Történelmi Múzeum Kovács Margit állandó kiállításáról a Kreszta-házban

Oroszlánok a pécsi Janus Pannonius Múzeum Zsolnay Múzeumának udvarán

¶ A nyíregyházi Jósa András Múzeum önállóan kezeli iparművészeti gyűjteményét, amelynek egy része céhes relikvia, mellette textil-, bútor- és egyéb tárgyi anyag található. Az egykor jeles történeti személyiségek, illetve híres művészek tulajdonában lévő tárgyak viszont akár a történeti gyűjteménybe is tartozhatnak.

¶ A debreceni Déri Múzeum állandó kiállításon mutatja be legszébb, legértékesebb iparművészeti tárgyait, egy polgári szalon enteriőrjében.

két és fél ezres
üveggyűjtemény

¶ A salgótarjáni Dornay Béla Múzeum a helyi üveggyárnak köszönheti két és fél ezres üveggyűjteményét, amelyet tanulmányi raktárban mutat be. A Salgótarjáni Öblösüveggyár, illetve annak jogelődje, az 1792-ben alapított Salgótarjáni Palackgyár termékei 1960-tól kezdve folyamatosan kerültek a múzeum tulajdonába, mintakönyvekkel és üvegformázó eszközökkel együtt.

Magyarországon
talán egyedülálló
módon a múzeumi
honlapról
letölthető a teljes
iparművészeti
gyűjteményi
adatbázis is

¶ A Soproni Múzeum két jelentős épületkiállításán, a Storno-házban és a Fabricius-házban mutat be állandó tárlaton iparművészeti anyagot, és Magyarországon talán egyedülálló módon a múzeumi honlapról letölthető a teljes iparművészeti gyűjteményi adatbázis is.

¶ A felsoroltak mellett vannak múzeumok, amelyekről tudjuk, hogy van, többnyire más gyűjteményekkel együtt kezelt iparművészeti anyaguk, de az sem állandó kiállításon, sem elérhető adatbázisban nem szerepel.

¶ Három intézménytípus speciális területe az iparművészeti gyűjtésnek: az egy-egy iparművészeti ágra szakosodott intézmény, az egy vagy több hagyatékot őrző és bemutató muzeális intézmény, valamint az egyházi gyűjtemények.

kortárs
textilgyűjtemény

¶ Az elsőre példa a jelenleg a Savaria Múzeum képzőművészeti osztályaként működő Szombathelyi Képtár kortárs textilgyűjteménye, amely a maga területén a legnagyobb az országban. A textilbiennálék révén létrejött gyűjtemény egy része

A szegedi Móra Ferenc Múzeum önálló egységként kezeli iparművészeti gyűjteményét, amelynek első tárgyát, egy polgárőr százados 1849-es tarsolyát 1883 augusztusában vették leltárba.

a városi művészeti
felsőoktatás is
összhangban áll
a múzeumi
gyűjteménnyel
és a múzeumi
munkával

az időről időre változó anyagú állandó kiállításon látható. 1970-ben rendezték meg az első textilbiennálét Szombathelyen, amely 1992 óta a képtár rendezésében valósul meg, 2003-tól pedig triennáléként működik. A gyűjtemény ezek révén jelentősen és folyamatosan gyarapodik, és nagyon fontos, hogy a városi művészeti felsőoktatás is összhangban áll a múzeumi gyűjteménnyel és a múzeumi munkával.

mintegy ötszáz
darabos kortárs
üvegyűjteményt

¶ Hasonló helyzetben van a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum, amely mintegy ötszáz darabos kortárs üvegyűjteményt tudhat magáénak, és bár „országos viszonylatban is igazi kuriózum”-nak nevezik, nem a múzeum főépületében, hanem a város szélén, egy TIOP-pályázat eredményeképpen, 2011-ben létrehozott látványraktárban látható. A gyűjtemény létrejötte az 1985-ös ajkai Üvegszimpóziumnak köszönhető, amelyet az 1990-es követett, ennek anyagából a minisztériumi támogatásnak köszönhetően lehetett vásárolni. A kollekció, ha nem is nagymértékben, de az NKA pályázati lehetőségeket, illetve minisztériumi támogatást kihasználva, valamint a művészek ajándékozásai révén évi egy-két művel folyamatosan bővül. Speciális példája volt a gyarapodásnak az Ajkai Üvegyár munkatársa, Németh Magda kollekciójának 1998-as adományozása. A múzeum a kezdetektől fogva törekedett arra, hogy az üvegyűjteményben minden jelentős alkotó és minden jelentős tendencia jelen legyen; a fiatal művészek alkotásai éppúgy, mint a jelentős életművel rendelkező művészek fontosabb alkotói korszakainak kiemelkedő munkái.

évi egy-két művel
folyamatosan bővül

¶ Ugyancsak a maga területén jelentős kortárs gyűjteménnyel rendelkezik a Janus Pannonius Múzeum (JPM), az 1969-ben elindított siklósi nemzetközi kerámiaszimpóziumoknak köszönhetően. A legkorábbi, 1969-es és 1970-es találkozók anyagából a múzeum tavaly egy nagyobb válogatást mutatott be, de ez is csak töredéke volt a JPM teljes gyűjteményének. Itt némi átfedés is látható az egyik legnagyobb hazai

A Salgótarjáni Öblösüvegyár, illetve annak jogelődje, az 1792-ben alapított Salgótarjáni Palackgyár termékei 1960-tól kezdve folyamatosan kerültek a múzeum tulajdonába.

iparművészeti állandó kiállítás, a Zsolnay Múzeum anyaga és a kortárs kerámiagyűjtemény között, hiszen a szimpóziumon részt vettek a Zsolnay-gyár második világháborút követő időszakának legfontosabb tervezői is. A Zsolnay Negyedben látogatható Gyugyi-gyűjteménnyel szemben a JPM Zsolnay Múzeuma alig képes bővíteni gyűjteményét. Az intézményt a pécsi Városi Múzeum Zsolnay-kollekciója alapozta meg, 1907-ben Zsolnay Miklós ajándékként került a gyűjteménybe. A Zsolnay család 1928-ban múzeumot alapított Zsolnay Vilmos születésének századik évfordulója alkalmából. A már több ezer darabos kollekciót 1948-ban államosították, 1951-től leltározták az anyagot a JPM gyűjteményeként. A ma is működő Zsolnay Porcelánmanufaktúra Zrt. elsősorban a „múlt kiváló tárgyait reprodukálja”, de, ahogy honlapján megfogalmazza, a közelmúlt és a jelen művészei is készítenek terveket a manufaktúrának. A történeti kiállításban szerepel is válogatás ezekből, de a múzeumi gyarapodás tekintetében nincs különösebb jelentőségük. Pedig vannak érdekes példák a kortárs ötletekre: az Iparművészeti Múzeum zöld és sárga, Zsolnay-máz, de már törött, a tetőhöz használhatatlan cserepeinek felhasználásához írt ki a múzeum 2011-ben pályázatot, amelynek során olyan ékszereket kellett tervezni, amelyek kifejezik a Zsolnay-örökséghez fűződő viszonyunkat és a hagyomány, emlék, illetve megőrzés 21. századi definícióit adják, a múzeum épületének meghatározó stílusát és motívumkincsét figyelembe véve.

vannak érdekes példák a kortárs ötletekre: az Iparművészeti Múzeum zöld és sárga, Zsolnay-máz, de már törött, a tetőhöz használhatatlan cserepeinek felhasználásához írt ki a múzeum 2011-ben pályázatot

- ¶ A hagyatékat őrző és bemutató intézmények egyik klasszikusa a verőcei Gorka Géza Kerámiamúzeum a művész és felesége egykori otthonában, ahol lánya, Gorka Livia és unokája, Gorka-Focht Géza alkotásaiból is láthatunk válogatást.
- ¶ A harmadik intézménytípus, az egyházi gyűjtemények kétségtelenül kiemelkedően gazdagok iparművészeti anyagban, és ez mindegyikükre kivétel nélkül érvényes. Míg az olyan nagy és jelentős intézmények, amelyek országos gyűjtőkörrel rendelkeznek, mint például a Keresztény Múzeum Esztergomban, a Magyar Zsidó Múzeum vagy a legújabb alapítású Evangélikus Országos Múzeum inkább a hagyományos múzeumi szakági rendszert követi gyűjteményszerkezetében, a vidéki

Kacsás kút a pécsi Janus Pannonius Múzeum Zsolnay Múzeumának állandó kiállításán

1970-ben rendezték meg az első textilbiennálét Szombathelyen, amely 1992 óta a képtár rendezésében valósul meg, 2003-tól pedig triennáléként működik.

egyházi kincstárak szinte teljes mértékben az iparművészeti tárgyak kollekcói.

¶ Az esztergomi Keresztény Múzeum esetében a gyűjtés a liturgikus tárgyakkal kezdődött, az iparművészet szinte minden ága megtalálható itt: ötvösség (istentiszteleti eszközök, asztali díszek, evőeszközök, órák, öltözékkiegészítők), textilművészet (miseruhák, falikárpitok, keleti szőnyegek, csipkék, népi és úri hímzések), kerámia (kínai porcelán, delfti fajanszok, Európa valamennyi porcelángyárából kikerült darabok, habán kerámia, üvegtárgyak, díszvázák), az üvegfestészet több évszázadnyi emlékei, elefántcsont-faragások vagy az egyedülálló szelencegyűjtemény, amely a legnagyobb Magyarországon.

az egyedülálló szelencegyűjtemény, amely a legnagyobb Magyarországon

¶ A Zsidó Múzeum gyűjteményeinek sajátos felosztása – tárgyak, képek, dokumentumok – révén egyértelmű, hogy az iparművészeti anyag az első csoportba tartozik, s az új állandó kiállítás kiemelten fontos részét képezi. Sajnos az országos múzeum mellett a zsidóság tárgyi iparművészeti emlékei elvétve találhatók csak meg vidéken, többnyire nem is múzeumi gyűjteményekben, hanem egy-egy még működő zsinagóga tárlatán, mint például Nyíregyházán, a Baumhorn Lipót által tervezett lenyűgöző zsinagóga melléképületeiben.

a zsidóság tárgyi iparművészeti emlékei elvétve találhatók csak meg vidéken, többnyire nem is múzeumi gyűjteményekben, hanem egy-egy még működő zsinagóga tárlatán

¶ A vidéki múzeumok iparművészeti gyűjteményei nemcsak méretükben és jelentőségükben, de jellegükben is eltérnek egymástól. Eltérnek abban is, hogy vajon képesek-e a gyűjtést folyamatossá tenni. Ha megnézzük a 2016-os év múzeumi statisztikáját, azt láthatjuk, a vidéki múzeumok közül nagyon kevés tudta néhány tárggyal gyarapítani az iparművészeti kollekcóját (Janus Pannonius Múzeum, Szent István Király Múzeum, Soproni Múzeum, Déri Múzeum, Kőszegi Városi Múzeum és – talán meglepetésként – a bajai Éber-emlékház). A gyarapodás inkább az egyházi gyűjteményekre jellemző a statisztika szerint, és még egy múzeumtípusra, amit fentebb külön nem tárgyaltunk, a kastélymúzeumokra. Közülük a Gödöllői Királyi

a vidéki múzeumok közül nagyon kevés tudta néhány tárggyal gyarapítani az iparművészeti kollekcóját

Kastély és a Festetics Kastély Helikon Kastélymúzeuma Keszthelyen gyarapodott fontos tárgyakkal. Nem véletlen, hogy épp ez utóbbiak, hiszen a kastélymúzeumok állandó kiállításai enteriőrökben gazdagok, az egykori főúri életforma bemutatásának pedig nélkülözhetetlen elemei az iparművészet körébe tartozó berendezési és dísz tárgyak.

kortárs anyag ritkán része a gyűjtemények bővülésének, elsősorban történeti tárgyak kerülnek a muzeális intézményekbe

megrekednek a múltban, nem követik és nem is tudják követni a műfaj változásait

megmaradtak az alapításkori gyűjtemények, és később sem, mondhatnánk azt is, hogy mindmáig nem változott ez a szerkezet

¶ A múzeumi gyarapodások fontos és sajátos jellemzője, hogy kortárs anyag ritkán része a gyűjtemények bővülésének, elsősorban történeti tárgyak kerülnek a muzeális intézményekbe, akár vásárlás, akár ajándékozás révén. Ami egyúttal azt jelenti, hogy ezek a gyűjtemények – kivéve az egy-egy iparművészeti ágra szakosodott vagy hagyatékokat őrző muzeális gyűjtemények esetét – megrekednek a múltban, nem követik és nem is tudják követni a műfaj változásait. Az iparművészeti gyűjtés felvet néhány elméleti kérdést is. Maga a műfaj kezdettől fogva ritkán volt egyértelműen körülhatárolva a múzeumi gyűjteményekben. A legtöbb esetben egy nagyobb, mondhatnánk azt is, jelentősebbnek tartott gyűjteményegység „algyűjteményét” képezte – ilyen volt elsősorban a képzőművészeti, illetve a történeti gyűjtemény. Míg a mintaintézményben, a Magyar Nemzeti Múzeumban a 19. század végére megtörtént a szakmúzeumok kiválása, egy vidéki múzeum esetében ez nem volt lehetséges. Így megmaradtak az alapításkori gyűjtemények, és később sem, mondhatnánk azt is, hogy mindmáig nem változott ez a szerkezet. A képzőművészeti gyűjtemények esetében sem szerencsés, ha az iparművészeti kollekcióval együtt kezelik őket, a történeti gyűjteményeknél azonban még több a probléma. Ugyanazok a kérdések vetődnek fel, mint annak idején a szakmúzeumok kiválásakor: miért épp ez vagy az a tárgy maradt a Nemzeti Múzeumban, és mi indokolja, hogy egy másik hasonló a szakmúzeumba (jelen esetben az Iparművészeti Múzeumba) kerüljön? Mint ahogy Pulszky Károly a Történelmi Képcsarnok esetében megfogalmazta, a Magyar Nemzeti Múzeum Képtárának történeti jelentőségű képanyaga lesz az új Történelmi Képcsarnok része, az „esztétikai jelentőségű” festmények pedig a Szépművészeti Múzeumba kerülnek. Ki dönti el azonban, hogy egy-egy tárgy, esetében melyiknél fontosabb

egy műtárgy
esetében mind
a történeti, mind
az esztétikai értéke
része a tárgynak,
és ez vonatkozik
az iparművészeti
anyagra is

a történeti jelentősége, és melyiknél tartható az esztétikai érték ennél nagyobbak. A kettőt Pulszky Ferenc és Károly elválaszthatónak, külön értékelhetőnek gondolta, ám egy műtárgy esetében mind a történeti, mind az esztétikai értéke része a tárgynak, és ez vonatkozik az iparművészeti anyagra is, nem említve azt az esetet, amikor a népi iparművészet emlékeinek körébe sorolnak egy-egy tárgyat, tárgycsoportot.

- ¶ A múzeumi szakágak érintkezési területei, a határesetek azt jelzik, hogy a hagyományos gyűjteménytípusokban gondolkodva milyen nehézségekbe ütközik a szakember. És ez a probléma már a 21. századi muzeológia sarkalatos kérdéseire vezet el bennünket: lehet-e még szakterületenként vizsgálni, bemutatni egy tárgyat, vagy egészen más szempontokat kell és lehet alkalmaznunk a feldolgozásukhoz, kiállításukhoz.
- ¶ Prékopa Ágnes kiváló előadása a múlt század utolsó évének *A közgyűjtemények és a tudomány* címmel megrendezett konferenciáján hangzott el, és kérdésfeltevései mindmáig érvényesek. Érvényesek nemcsak az Iparművészeti Múzeum vonatkozásában, de a vidéki múzeumok iparművészeti gyűjteményei és általában véve gyűjteményszerkezetük tekintetében is. Ezekre a kérdésekre sürgősen választ kell adnunk, és ezek a válaszok a múzeumok életében jelentős változásokat hozhatnak.

Irodalom

Café Babel 1994/4. Gyűjtés

Prékopa Ágnes: *A gyűjteménygyarapítás aktuális problémái a magyar művészeti közgyűjteményekben*. Előadás.

A Közgyűjtemények és a Tudomány Konferencia

1999. július 1–2. Budapest

Szabó Eszter Ágnes: *Mindörökké Zsolnay*. *Artportal*, 2011. 07. 04.

Salamon Júlia: *Egy jobb sorsra érdemes hely: Szombathelyi Képtár*.

Artportal, 2013. 10. 17.

Joann Skrypzak: *Design, Vienna 1890s–1930s*. *Elvehjem Museum of Art Catalogs*, 2003

Steven Lubar: *Inside the Lost Museum: Curating, Past and Present*. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London, England, 2017

